

Liberal
Ελεύθερη ενημέρωση

Shutterstock

Η Ελλάδα ανάμεσα στην αισιοδοξία και στην πραγματικότητα: Τι λένε πραγματικά οι αριθμοί

Γεώργιος Κ. Μπήτρος, Στέργιος Μπακάλης

20/10/2025 • 00:00

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Σε πρόσφατη συνέντευξή του στο Liberal.gr, ο Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος, κ. Γιάννης Στουρνάρας, πρόβαλε ένα αισιόδοξο αφήγημα για την πορεία της ελληνικής οικονομίας - επικαλούμενος ρυθμούς ανάπτυξης διπλάσιους του ευρωπαϊκού μέσου όρου και βελτίωση του επενδυτικού κλίματος.

Ωστόσο, κάτω από αυτή τη θετική εικόνα παραμένουν βαθιές διαρθρωτικές αδυναμίες: στασιμότητα της παραγωγικότητας, περιορισμένη επενδυτική βάση και θεσμικές ανεπάρκειες. Το παρόν κείμενο συγκρίνει την επίσημη αισιοδοξία με τα εμπειρικά δεδομένα, εκτιμώντας ότι, αν δεν αλλάξει τίποτε, με τους σημερινούς ρυθμούς ανάπτυξης η Ελλάδα θα χρειαστεί περίπου 33 χρόνια για να φτάσει τον μέσο όρο της ΕΕ στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Το συμπέρασμα είναι ότι η πραγματική σύγκλιση απαιτεί όχι μόνο δημοσιονομική πειθαρχία, αλλά και βαθιά μεταμόρφωση της παραγωγικής βάσης και της θεσμικής ικανότητας της χώρας.

Σε πρόσφατη [συνέντευξή του στο Liberal.gr](#), ο κ. Γιάννης Στουρνάρας παρουσίασε μια εντυπωσιακά θετική εικόνα της ελληνικής οικονομίας: ρυθμούς ανάπτυξης σχεδόν διπλάσιους του ευρωπαϊκού μέσου όρου, επιβράδυνση του πληθωρισμού και αυξανόμενη εμπιστοσύνη των επενδυτών. Το μήνυμα είναι σαφές - η Ελλάδα, επί δεκαετίες ο ουραγός της Ευρώπης, εμφανίζεται σήμερα ως μικρή ιστορία επιτυχίας μακροοικονομικής σταθερότητας και μεταρρυθμιστικής συνέπειας.

Αντίθετα, το άρθρο μας στο [Euro2day](#) προσεγγίζει την εικόνα με πιο νηφάλιο βλέμμα: η παραγωγική βάση παραμένει στενή, οι φορολογικές στρεβλώσεις επιμένουν και ο κύκλος των μεταρρυθμίσεων δεν έχει ακόμη μεταφραστεί σε διατηρήσιμη ανταγωνιστικότητα. Και οι δύο προσεγγίσεις βασίζονται σε γεγονότα, αλλά οι ερμηνείες τους αποκλίνουν: η μία τονίζει την τρέχουσα δυναμική, η άλλη τη διαρθρωτική ανεπάρκεια. Για να εκτιμήσουμε ποια είναι πιο κοντά στην πραγματικότητα, στρεφόμαστε στα δεδομένα.

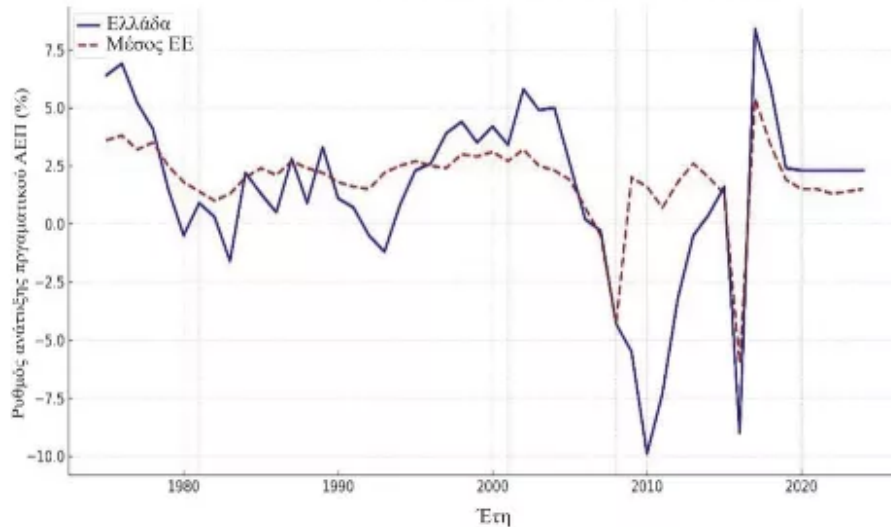
Συγκρίνοντας τα Δεδομένα: Η Ελλάδα στο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο

Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, AMECO και ΕΛΣΤΑΤ, το πραγματικό ΑΕΠ της Ελλάδας αυξήθηκε κατά **2,3 % το 2023**, έναντι **1,1 %** στην ΕΕ-27. Οι προβλέψεις για το 2024–2025 παραμένουν ευνοϊκές (2,1% έναντι 1,3%), υποδηλώνοντας ότι η ελληνική οικονομία πράγματι αναπτύσσεται με ρυθμό περίπου διπλάσιο του μέσου ευρωπαϊκού.

Τα δεδομένα επιβεβαιώνουν την εκτίμηση του κ. Στουρνάρα για τη βραχυπρόθεσμη δυναμική. Μάλιστα, εάν ληφθούν υπόψη οι εμπειρίες του παρελθόντος, η επιβεβαίωση είναι ισχυρότερη, αφού η τωρινή ανάπτυξη βασίζεται σε πιο υγιή δημοσιονομικά θεμέλια. Το **Σχεδιάγραμμα 1** παρουσιάζει τους μέσους ετήσιους ρυθμούς ανάπτυξης της Ελλάδας και της ΕΕ από το 1975 έως το 2024. Βλέπουμε ότι κατά την περίοδο 1995-2005 η Ελλάδα εμφάνισε υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης

σε σύγκριση με την ΕΕ, αλλά η ανάπτυξη εκείνη ήταν μη βιώσιμη, στηριγμένη κυρίως στη δημοσιονομική επέκταση μέσω αύξησης κυρίως του δημόσιου χρέους. Αντίθετα, η σημερινή ανάπτυξη βασίζεται σε πιο πειθαρχημένες μακροοικονομικές πολιτικές.

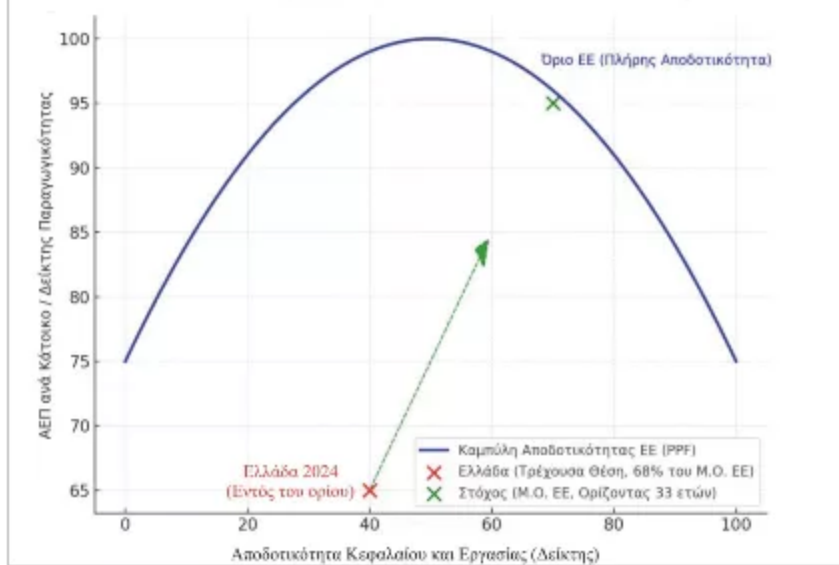
Σχεδιάγραμμα 1: Ετήσιος ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ, Ελλάδα έναντι Μέσος ΕΕ (1975-2024)

Παρόλα αυτά, τα **δομικά θεμέλια της σύγκλισης παραμένουν αδύναμα**. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (σε μονάδες αγοραστικής δύναμης) ανέρχεται μόλις στο **68 % του μέσου όρου της ΕΕ**, ποσοστό αμετάβλητο από το 2019· η **παραγωγικότητα ανά ώρα εργασίας** υπολείπεται κατά **25 %** του μέσου όρου της Ευρωζώνης· ενώ το **ποσοστό αύξησης των επενδύσεων**, αν και βελτιωμένο, παραμένει κάτω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Για να αποτυπώσουμε πιο παραστατικά τα κενά στην αποδοτικότητα με την οποία χρησιμοποιούμε τους οικονομικούς πόρους στην Ελλάδα, στο **Σχεδιάγραμμα 2** απεικονίζουμε το σύνορο παραγωγικών δυνατοτήτων (PPF) της Ελλάδας σε σχέση με της ΕΕ. Βλέπουμε ότι η Ελλάδα λειτουργεί εντός του ευρωπαϊκού συνόρου αποδοτικότητας, κάτι που αντανακλά τόσο το έλλειμμα παραγωγικότητας όσο και τις διαρθρωτικές αδυναμίες που περιορίζουν την αναπτυξιακή της ικανότητα.

Σχεδιάγραμμα 2: Μέσος όρος ΕΕ έναντι Ελλάδας: Αποδοτικότητα, Ανάπτυξη, και Καμπύλη Παραγωγικών Δυνατοτήτων (PPF)

Αν η Ελλάδα διατηρήσει ρυθμό ανάπτυξης 2,3% έναντι 1,1% της ΕΕ, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της θα χρειαστεί περίπου **33 χρόνια** για να συγκλίνει στον μέσο ευρωπαϊκό όρο.

Αυτός ο μακρύς χρονικός ορίζοντας αποκαλύπτει τον πυρήνα του προβλήματος: οι διαφορές στους ρυθμούς ανάπτυξης δεν αρκούν για να κλείσουν το χάσμα μέσα σε μία γενιά. Η πραγματική σύγκλιση προϋποθέτει **επιτάχυνση της παραγωγικότητας, ενίσχυση των θεσμών και τεχνολογική αναβάθμιση** - στοιχεία που λείπουν από το τρέχον μακροοικονομικό αφήγημα.

Συζήτηση: Δυναμική χωρίς διαρθρωτικό μετασχηματισμό;

Η ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας αντανακλά αξιοπιστία πολιτικής, δημοσιονομική πειθαρχία και ευρωπαϊκούς ανέμους ευνοϊκούς. Όμως, όπως υπογραμμίζει το tonima.com, οι φορολογικές στρεβλώσεις και η θεσμική αδυναμία συνεχίζουν να απορροφούν πόρους που θα μπορούσαν να ενισχύσουν την παραγωγικότητα. Η **φορολογική επιβάρυνση της εργασίας** παραμένει από τις υψηλότερες στην Ευρώπη, ενώ η **παραοικονομία** υπερβαίνει το **20 % του ΑΕΠ**. Σε συνδυασμό με τις **κατακερματισμένες αγορές χρήματος και κεφαλαίου και τη δημογραφική απίσχναση**, αυτοί οι παράγοντες περιορίζουν το αναπτυξιακό δυναμικό, παρά τα πρόσκαιρα θετικά στοιχεία.

Εν τω μεταξύ, η αναιμική ανάκαμψη της Ευρωζώνης μειώνει τον πήχη της σύγκρισης. Το «διπλάσιο του μέσου όρου της ΕΕ» ακούγεται

εντυπωσιακό όταν ο παρονομαστής είναι χαμηλός - αλλά σε απόλυτα μεγέθη, η συμβολή της Ελλάδας στη μακροχρόνια ευημερία παραμένει περιορισμένη, αν δεν στηριχθεί σε **διαρθρωτικό βάθος**.

Επισημάνσεις αναφορικά με τις ακολουθούμενες πολιτικές

Η σύγκριση με την **Ιρλανδία** είναι αποκαλυπτική: το «ιρλανδικό θαύμα» δεν προήλθε μόνο από τη δημοσιονομική πειθαρχία, αλλά από τον **επανασχεδιασμό της παραγωγικής βάσης** - καινοτομία, δεξιότητες, διεθνή ενσωμάτωση. Οι σύγχρονοι «Αργοναύτες» της Ελλάδας, δηλαδή η θεσμική και επαγγελματική διασπορά, θα μπορούσαν να παίξουν αντίστοιχο ρόλο εάν κινητοποιηθούν αποτελεσματικά για να γεφυρώσουν τα εσωτερικά ελλείμματα τεχνογνωσίας, διακυβέρνησης και τεχνολογικής προσαρμογής.

Επομένως, ενώ ο κ. Στουρνάρας ορθώς επισημαίνει τη σημασία της εμπιστοσύνης και της σταθερότητας, η κριτική μας στο [Euro2day](#) σωστά υπογραμμίζει ότι η ανάπτυξη πρέπει να είναι **μετασχηματιστική** και όχι **κυκλική**. Χωρίς τη διεύρυνση της παραγωγικής βάσης, οι σημερινοί θετικοί αριθμοί κινδυνεύουν να παραμείνουν **νησίδες αισιοδοξίας μέσα σε μια θάλασσα διαρθρωτικής αδράνειας**.

Συμπέρασμα

Τα δεδομένα επιβεβαιώνουν ότι η Ελλάδα αναπτύσσεται ταχύτερα από τον μέσο όρο της ΕΕ - αλλά όχι ακόμη αρκετά γρήγορα και δομικά θεμελιωμένα ώστε να καλύψει το χάσμα ευημερίας σε εύλογο χρονικό ορίζοντα. Το μέλλον δεν σηματοδοτεί το τέλος της μεταρρυθμιστικής πορείας, αλλά την **έναρξη ενός δεύτερου σταδίου**: τη μετάβαση από τη **δημοσιονομική εξυγίανση στην παραγωγική ανασυγκρότηση**.

Όπως δείχνει η **εκτίμηση των 33 ετών**, η πρόκληση δεν είναι να διπλασιάσουμε την ανάπτυξη σε σχέση με την Ευρώπη, αλλά να **πολλαπλασιάσουμε την παραγωγικότητα**, ώστε η νέα ελληνική δυναμική να οδηγήσει σε **συντομότερη ουσιαστική σύγκλιση, και γιατί όχι υπέρβαση του μέσου Ευρωπαϊκού κατά κεφαλή εισοδήματος**. Εξάλλου, αυτήν την εθνική προτεραιότητα δεν επιτάσσουν το casus belli και οι απειλές εξ Ανατολών;

Το Κενό του αφηγήματος: Γιατί απουσιάζουν οι δύσκολες ερωτήσεις

Γιατί λοιπόν ο κ. Στουρνάρας δεν εκφράζει αυτή τη βαθύτερη ανάλυση — ούτε δέχεται τέτοιες ερωτήσεις από τους δημοσιογράφους; Ίσως

δικαιολογημένα, γιατί:

- Θεσμικός περιορισμός: Ως κεντρικός τραπεζίτης οφείλει να αποφεύγει την πολιτική συζήτηση· η αρμοδιότητά του αφορά τη νομισματική σταθερότητα, όχι τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις.
- Επικοινωνιακή στρατηγική: Μετά από χρόνια λιτότητας και κοινωνικής κόπωσης, η προβολή αισιοδοξίας λειτουργεί ψυχολογικά — αποκαθιστά την πίστη στη σταθερότητα.
- ΜΜΕ: Η οικονομική δημοσιογραφία στην Ελλάδα παραμένει κυρίως προσβασιοκεντρική· οι συνεντεύξεις με θεσμικούς παράγοντες σπάνια είναι ανακριτικές ή τεχνοοικονομικά εμβριθείς.
- Πολιτισμική νοοτροπία: Ο δημόσιος λόγος κινείται ανάμεσα στην καταστροφολογία και την αυτάρεσκη αισιοδοξία· ο ρεαλισμός ακούγεται παράταιρος.

Το αποτέλεσμα είναι μια **μερική αλήθεια με συμβολική ισχύ**: Η αισιοδοξία δεν είναι ψευδής, αλλά αποκρύπτει τη βραδεία, σύνθετη πραγματικότητα κάτω από την επιφάνεια.

Η Ελλάδα πράγματι ανακάμπτει — αλλά χωρίς βαθύ μετασχηματισμό της παραγωγικής της βάσης, αυτή η ανάκαμψη παραμένει εύθραυστη.

Με λίγα λόγια: **Ο κ. Στουρνάρας ερμηνεύει σωστά τα τρέχοντα στατιστικά δεδομένα, οι δημοσιογράφοι αναπαράγουν την ερμηνεία του άκριτα, και το κοινό την αποδέχεται ευχάριστα.** Το χαμένο στοιχείο — οι «δύσκολες ερωτήσεις» — δεν λείπει από τα νούμερα, αλλά από το θάρρος να τα συνδέσουμε με τις δομικές ανεπάρκειες της χώρας μας.

**** Ο Γεώργιος Κ. Μπήτρος είναι Ομότιμος Καθηγητής Πολιτικής Οικονομίας στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών και ο Στέργιος Μπακάλης είναι τέως καθηγητής του Πανεπιστημίου Victoria στην Μελβούρνη της Αυστραλίας.***

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΩΡΑ

ΑΕΠ

ΕΥΡΩΖΩΝΗ

ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ

Liberal